

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr Magdaleny Krysińskiej- Pisarek

Tytuł: Efekty kształcenia opiekunów medycznych - stan obecny i wnioski usprawniające.

Promotor: dr hab. n med. Piotr Tyszkowski

Promotor pomocniczy: dr n med. Ewa Urban

Wprowadzenie

Zakres przedmiotowy pracy dotyczy kształcenia opiekunów medycznych. Jest to stosunkowo młody zawód medyczny mieszczący się w kwalifikacji zawodów w obszarze „średniego personelu medycznego”. Edukacja w zawodzie opiekun medyczny ma na celu wprowadzenie na rynek pracy absolwentów, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje do wykonywania zadań zawodowych, a doskonalenie systemów kształcenia pracowników medycznych jest jednym z zadań zdrowia publicznego.

Cel pracy

Głównym celem pracy było określenie efektów kształcenia opiekunów medycznych, osiągniętych w zakresie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w procesie ich kształcenia oraz sformułowanie wniosków usprawniających. Cele szczegółowe obejmowały:

- identyfikację potrzeb opiekunów medycznych w zakresie kształcenia w zawodzie,
- identyfikację elementów programu kształcenia, które wymagają zwiększenia lub zmniejszenia w podstawie programowej,
- określenie związku oceny nabytej wiedzy i umiejętności w procesie kształcenia z miejscem pracy,
- ocenę wpływu stażu pracy oraz miejsca pracy na zadowolenie z pracy.

Materiał i metody

Główna hipoteza pracy zakładała, że funkcjonujący system kształcenia opiekunów medycznych nie w pełni zaspokaja potrzeby tej grupy zawodowej oraz potrzeby rynku pracy. Cele pracy i hipoteza badawcza zostały sformułowane na podstawie analizy literatury przedmiotu.

Dla zebrania materiału przygotowano i przeprowadzono badanie ankietowe z dotarciem do respondentów przez podmioty zatrudniające opiekunów oraz z wykorzystaniem techniki ankietyzacji internetowej (CAWI). Przeprowadzono także zogniskowany wywiad grupowy (FGI). W przedmiotowej pracy przypisano większe znaczenie badaniom ilościowym, a badania jakościowe potraktowano jako uzupełnienie metody ilościowej.

Ankieta zawierała pytania odpowiadające treści podstawy programowej, pytania własne i dane metryczkowe.

Wyniki

W badaniu ankietowym uzyskano odpowiedzi od 842 osób. Badanie jakościowe objęło przedstawicieli opiekunów medycznych, nauczycieli kształcących w zawodzie opiekuna medycznego oraz pracodawców lub bezpośrednich przełożeni opiekunów medycznych. Wśród osób badanych większość stanowiły kobiety 92.1 %. Uczestnicy badania byli w wieku od 18 do 60 i więcej lat i nabyli uprawnienia do wykonywania zawodu w latach 2007-2019. Absolwenci biorący udział w badaniu najczęściej kończyli publiczne szkoły policealne (82.8%), a w 90% czas szkolenia wynosił do 12 miesięcy. Ponad połowa respondentów (54.5%) pracowała w szpitalu.

Analiza odpowiedzi wykazała, że poszczególne umiejętności nabyte podczas kształcenia były w większości oceniane bardzo wysoko (zarówno przez opiekunów medycznych, jak i pracodawców) niezależnie od miejsca wykonywanej pracy. Zauważono również, że opiekunowie medyczni deklarują w większości zadowolenie ze swojej pracy oraz, że ponownie wybraliby ten zawód.

Przedstawiona w pracy hipoteza, iż funkcjonujący system kształcenia opiekunów medycznych nie w pełni zaspokaja potrzeby tej grupy zawodowej znalazła odzwierciedlenie w wykonanych analizach. Uzyskane wyniki wskazują, że nie wszystkie kompetencje absolwentów kierunku opiekun medyczny zostały nabyte w równym stopniu. Największe braki w części teoretycznej i praktycznej wskazano w zakresie:

- posługiwania się językiem migowym,
- sporządzania, prowadzenia i archiwizowania dokumentacji medycznej zgodnie z przepisami prawa,
- wyjaśniania zasad funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce,
- określania źródeł i sposobów finansowania świadczeń zdrowotnych,
- zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy.

Ujawniono także, że niewystarczające przygotowanie, w trakcie kształcenia zawodowego, z zakresu komunikacji z pacjentem, jego rodziną, a także współpracownikami oraz w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, badani uzupełniali zdobywaniem wiedzy i umiejętności na dodatkowych kursach. Z badań wynika także, iż zawód opiekuna medycznego jest zawodem

niedocenianym społecznie chociaż jego rola w systemie ochrony zdrowia, w starzejącym się społeczeństwie stale wzrasta.

Wnioski

1. Badania jakościowe i ilościowe wykazały, iż wiedza i umiejętności absolwentów kierunku opiekun medyczny nabywane są na wysokim poziomie, jednakże istnieją elementy podstawy programowej które powinny zostać rozszerzone. W szczególności dotyczy: to posługiwania się językiem migowym, sporządzaniem, prowadzeniem i archiwizowaniem dokumentacji medycznej, zasad funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce, określaniem źródeł i sposobów finansowania świadczeń zdrowotnych, komunikacji interpersonalnej, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy.
2. Wyniki badań wskazują na potrzebę zwiększenia w podstawie programowej i w wymiarze zajęć zagadnień praktycznych, nawet kosztem zagadnień teoretycznych.
3. Analiza jednoczynnikowa wykazała, że staż pracy powyżej 6 lat oraz praca w szpitalu wpływała negatywnie na ponowne podjęcie decyzji o wyborze zawodu opiekuna medycznego. Natomiast praca w Domu Opieki Społecznej wpływała pozytywnie na ponowne podjęcie decyzji o wyborze zawodu opiekuna medycznego.
4. Z dokonanej analizy wynika, że opiekunowie medyczni niezależnie od miejsca pracy pozytywnie oceniają nabytą wiedzę i umiejętności w procesie kształcenia.
5. W opinii badanych praca opiekunów, cechująca się dużym obciążeniem fizycznym i psychicznym nie jest właściwie doceniana w społeczeństwie i niewystarczająco wynagradzana. Wyższe płace i lepsze warunki pracy mogą wnieść wartość dodaną do zawodu i spowodować, iż coraz więcej osób będzie chciało kształcić się w tej dziedzinie.
6. W związku z częściowym pokrywaniem się zakresu czynności wykonywanym przez opiekunów medycznych i pielęgniarki, istotne jest dokładne określenie zadań przynależnych dla obu grup zawodowych.
7. W związku z częstą migracją zarobkową, niezwykle ważne jest również ujednoczenie kształcenia i zadań zawodowych na poziomie międzynarodowym, a przynajmniej europejskim.
8. Wskazane jest prowadzenie kursów poszerzających wiedzę i umiejętności specyficzne dla różnych miejsc pracy i stosowanie zasady współfinansowania ich przez pracodawców.